

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 19. marts 2015

J.nr. 323-1 - dmk

Indberetning nr. 2/2015

Emner:

- *Ny meningsmåling bekræfter tendensen fra de seneste mange meningsmålinger. Det nuværende landsstyre står til stor tilbagegang og til at miste flertallet, mens Socialdemokratiet står til at blive den store sejrherre ved et kommende lagtingsvalg. Republikanerne står dog også til en pæn fremgang i meningsmålingerne.*
- *Socialdemokratiet står som den mest ombejlede samarbejdspartner i en ny koalition blandt vælgerne fra de andre partier. Omvendt synes Folketokken ikke at være en ønskepartner for de andre partiers vælgere.*
- *Sambandspartiet afholdt landsmøde den 14. marts. Kaj Leo Holm Johannesen fortsætter som formand for Sambandspartiet og tager også gerne en ny periode som lagmand, hvis muligheden byder sig. Bárður Nielsen er ny næstformand for Sambandspartiet. Landsmødet gav anledning for partiet til at markere sine resultater og sin politik op til det kommende lagtingsvalg, der skal afholdes senest til oktober. Kaj Leo Holm Johannesen fremhævede i sin formandsredegørelse rigsfællesskabets betydning for velfærden på Færøerne og lagde samtidig op til, at partiets valgprogram vil indeholde et ønske om nye forhandlinger med den danske regering om en forhøjelse af bloktilskuddet. Han ønsker endvidere, at den danske regering skal sikre, at sundhedsvæsenet på Færøerne er på samme niveau som i Danmark. Kaj Leo Holm Johannesen kom endvidere ind på samarbejdsmulighederne efter et valg, hvor han ser mange muligheder for en ny koalition.*
- *På Sambandspartiets landsmøde annoncerede Edmund Joensen, at han gerne genopstiller til det kommende folketingsvalg*
- *Færøernes Økonomiske Råd har fremlagt deres forårsredegørelse. Ud over en konjunkturvurdering indeholder redegørelsen et afsnit om den langsigtede holdbarhed af den offentlige sektors finanser. Ifølge Færøernes Økonomiske Råd vil der på lidt længere sigt være behov for varige budgetforbedringer på 5 pct. af Færøernes BNP for at sikre balance mellem indtægter og udgifter. I 2015-tal svarer det til 750 mio. kr. årligt.*
- *I den såkaldte toldsag blev de fire anklagede journalister dømt for injurier mod landsstyremand Jørgen Niclasen. Dommene er anket til Landsretten.*
- *Bakkafrøst, BankNordik og Eik Banki har præsenteres deres årsregnskaber for 2014.*
- *Diverse statistiske opgørelser fra Færøernes Statistik.*

Endnu en meningsmåling viser stor tilbagegang for landsstyret

Den 6. marts 2015 bragte avisen Sosialurin en meningsmåling foretaget af Fynd, hvor tendensen er den samme som i de seneste mange meningsmålinger: Landsstyret står samlet set til en stor tilbagegang og til at miste regeringsmagten. De to store partier i landsstyret, Sambandspartiet og Folkeflokkun, står begge til at få seks mandater i forhold til otte hver ved valget i 2011, mens det tredje parti i landsstyret, Centerpartiet, står at beholde sine to mandater. Ifølge meningsmålingen vil det nuværende landsstyre dermed kun have 14 af Lagtingets 33 mandater bag sig efter et valg i dag, jf. tabel 1.

Socialdemokratiet fra oppositionen står til stor fremgang og til at blive det største parti ved det kommende lagtingsvalg, der skal afholdes senest 28. oktober 2015. Det andet store oppositionsparti, Republikanerne, står også til fremgang. De to store oppositionspartier står således til samlet at få 16 af Lagtingets 33 mandater ved et valg i dag.

Tabel 1: Resultatet af lagtingsvalget oktober 2011 og de seneste fem meningsmålinger.

Antal mandater i parentes.

Parti	Lagtingsvalget oktober 2011	Meningsmåling Gallup maj 2014	Meningsmåling Lóður maj 2014	Meningsmåling Fynd nov. 2014	Meningsmåling Gallup dec. 2014	Meningsmåling Fynd marts 2015
Folkeflokkun	22,5 (8)	17,8 (6)	17,4 (6)	21,1 (7)	18,9 (6)	18,9 (6)
Sambandspartiet	24,7 (8)	15,7 (5)	20,5 (7)	22,4 (7)	17,4 (6)	18,1 (6)
Socialdemokratiet	17,8 (6)	25,1 (8)	25,6 (8)	25,8 (9)	28,3 (9)	26,6 (9)
Selvstyrepártiet	4,2 (1)	4,1 (1)	3,4 (1)	2,4 (0)	3,2 (1)	3,2 (1)
Republikanerne	18,3 (6)	23,0 (8)	20,8 (7)	21,1 (7)	21,3 (7)	21,3 (7)
Centerpartiet	6,3 (2)	7,7 (3)	4,6 (1)	4,8 (2)	5,5 (2)	5,8 (2)
Framsókn	6,2 (2)	6,5 (2)	7,7 (3)	3,3 (1)	5,4 (2)	6,1 (2)
I alt	100,0 (33)	100 (33)	100 (33)	100 (33)	100 (33)	100 (33)

For avisen Sosialurin er der ingen tvivl om, at Socialdemokratiets fremgang i de seneste meningsmålinger er så markant, at partiets formand, Aksel V. Johannesen, må forberede sig på at danne et nyt landsstyre efter det kommende lagtingsvalg. I de seneste syv meningsmålinger, der går tilbage til april/maj 2014, har Socialdemokratiet fået mellem 25,1 og 28,3 pct. af stemmerne.

Vælgerne bud på samarbejdspartnere i en ny koalition

I forbindelse med meningsmålingen blev vælgerne også spurgt om, hvilket parti de helst ser, at det parti, som de stemmer på, går i koalition med efter et valg - og hvilket parti som "deres" parti *ikke* bør gå i koalition med. Svarene fremgår af tabel 2 og tabel 3 nedenfor.

Når vælgerne bliver spurgt, hvem "deres" parti skal samarbejde med efter et valg, er Socialdemokratiet det parti, de fleste helst ser deres eget parti gå i koalition med. Af de fire store partier fremstår Folkeflokkun helt klart som det parti, der anses for det mindst ønskede som samarbejdspartner, jf. tabel 2.

Tabel 2.

Spørgsmål: Hvilket parti ser du helst, at det parti, du har tænkt dig at stemme på, går i koalition med? (Der kan kun nævnes ét parti)

Parti	Andel i pct.
Folkeflokken	3,5
Sambandspartiet	14,8
Socialdemokratiet	28,8
Selvstyrepartiet	1,1
Republikanerne	12,7
Centerpartiet	0,7
Framsókn	2,8
Ved ikke/vil ikke svare	29,0
Uklart	6,6
I alt	100,0

Kilde: Sosialurin/Fynd

Når vælgerne bliver spurgt, hvilket parti, de *ikke* ønsker at ”deres” parti skal gå i koalition med, er det Folkeflokken, som er den mindst ønskede samarbejdspartner, jf. *tabel 3*. Omvendt, er der kun meget få der ønsker, at deres parti ikke skal indgå i en koalition med Socialdemokratiet efter et valg.

Tabel 3:

Spørgsmål: Er der et bestemt parti, du ikke ønsker, at det parti, du har tænkt dig at stemme på, skal gå i koalition med? (Der kan kun nævnes ét parti)

Parti	Andel i pct.
Folkeflokken	38,9
Sambandspartiet	6,1
Socialdemokratiet	1,9
Republikanerne	17,0
Centerpartiet	5,9
Framsókn	0,6
Nej	19,3
Ved ikke/vil ikke svare	10,2
Uklart	-
I alt	100,0

Kilde: Sosialurin/Fynd

Ovenstående resultat er landsresultatet på tværs af alle partier. Der er også lavet opgørelser for de enkelte partier og hvem deres vælgere gerne ser/ikke ser som koalitions partnere. Enkelte af disse resultater gengives nedenfor.

Socialdemokratiets formand, Aksel V. Johannesen, har tidligere udtalt, at det med ham som formand for Socialdemokratiet ikke kan komme på tale, at Socialdemokratiet indgår i en koalition med Folkeflokken. Af Socialdemokratiets vælgere ser ca. 70 pct. da også Folkeflokken som det mest

uønskede parti som koalitionspartner. Under 5 pct. af Socialdemokratiets vælgere peger derimod på Sambandspartiet som det parti, Socialdemokratiet ikke skal gå i koalition med.

Hvis man ser på, hvem der kan blive en mulig koalitionspartner med Socialdemokratiet efter et valg, kan det med udgangspunkt undersøgelsen tyde på, at det kan blive Republikanerne. Republikanernes vælgere ser meget gerne, at Republikanerne finder sammen med Socialdemokratiet, da godt 66 pct. af Republikanernes vælgere helst ser Socialdemokratiet som koalitionspartner efter et valg. Over 40 pct. af Socialdemokraternes vælgere har omvendt Republikanerne som deres første ønske til en koalitionspartner, mens 27 pct. af Socialdemokratiets vælgere har Sambandspartiet som deres bedste bud på en koalitionspartner. Omvendt ser over halvdelen af Sambandspartiets vælgere Socialdemokratiet som deres første valg til en koalitionspartner, mens kun godt 10 pct. af Sambandspartiets vælgere har den nuværende koalitionspartner Folkeflokkens som deres bedste bud på en koalitionspartner.

Tallene tyder på, at der i øjeblikket er stor fokus på venstre-højre akse i færøsk politik, mens der for år tilbage har været mere fokus på akse for-imod rigsfællesskabet. Hvis man går 10 år tilbage i tiden, ønskede Republikanernes vælgere ikke at indgå i et samarbejde med Socialdemokratiet, da Republikanerne mente, at de ikke kunne komme ret langt med selvstændighedspolitikken sammen med Socialdemokraterne.

Sambandspartiets landsmøde

Sambandspartiet afholdt landsmøde den 14. marts 2015, hvor Kaj Leo Holm Johannesen blev genvalgt som formand uden modkandidater. Kaj Leo Holm Johannesen har i den forbindelse udtalt, at han gerne tager fire år mere som lagmand, hvis Sambandspartiet igen kommer med i landsstyret efter valget og han får muligheden.

Johan Dahl, der er landsstyremand for erhvervsanliggender, ønskede derimod ikke at genopstille som næstformand og han har meddelt, at han ikke stiller op som kandidat ved det kommende lagtingsvalg. Bárður Nielsen, som er formand for Lagtingets Finansudvalg og forhenværende landsstyremedlem for finansanliggender, blev valgt som ny næstformand på landsmødet uden modkandidater.

Sambandspartiet brugte landsmødet som oplæg til den kommende valgkamp og til at skærpe partiets profil som et socialt-liberalt parti, der vil styrke rigsfællesskabet. I sin formandsredegørelse redegjorde Kaj Leo Holm Johannesen for de resultater, som partiet havde været med til at fremme - især inden for velfærdsområdet. Han nævnte, at partiet var blevet kritiseret for at føre en meget højredrejet politik, men at det ikke havde været tilfældet. Hvis han skulle tage i egen barm, så havde partiet derimod ikke været gode nok til at kommunikere sandheden om deres resultater ud til vælgere, og i den forbindelse refererede han til kritikken om, at Folkeflokkens havde styret alt. Hvis Folkeflokkens havde styret alene, ville bloktilskuddet ikke have været reguleret med hidtil 40 mio. kr. og der ville heller ikke have været taget en ressourceafgift på 500 mio. kr.

Vedrørende rigsfællesskabet nævnte Kaj Leo Holm Johannesen, at man skal udvikle og ikke afvikle rigsfællesskabet. Han ser i den forbindelse gerne, at man i rigsfællesskabet arbejder mere med mu-

ligheder i stedet for hindringer, dvs. bruge de politiske muligheder i stedet for at hænge fast i de juridiske hindringer.

I sin tale kom han også ind på bloktilskuddet. Det kommer ifølge Kaj Leo Holm Johannesen ikke på tale at reducere bloktilskuddet i en ny koalitionsaftale, hvis det gode velfærdssamfund skal bevares. Han er glad for, at bloktilskuddet nu PL-reguleres, men åbner samtidig op for, at der skal forhandles med den danske regering om en yderligere forhøjelse af bloktilskuddet. Han stiller i den forbindelse spørgsmål ved, om værdien af bloktilskuddet står mål med de udfordringer, som rigsfællesskabet har på ikke-overtagne sagsområder, dvs. fællesanliggender. Her er sundhedsvæsenet tidligere nævnt af Kaj Leo Holm Johannesen som et område, hvor man bør have samme standard på Færøerne som i Danmark.

Forud for landsmødet udtalte Kaj Leo Holm Johannesen til nyhedsportalen In.fo (den 12. marts 2015), at det under alle omstændigheder bliver en del af Sambandspartiets valgoplæg, at man skal optage forhandlinger med en ny dansk regering om at forhøje bloktilskuddet til den oprindelige værdi, bloktilskuddet havde inden reduktionen i 2002¹. I samtalen med In.fo nævner Kaj Leo Holm Johannesen tillige, at der i den forbindelse også skal forhandles med den danske regering om, at den skal være med til at sikre, at sundhedsvæsenet på Færøerne er på samme niveau som i Danmark. ”Den danske regering har helt bestemt ansvaret for, at sundhedsvæsenet i hele riget er på samme niveau”, siger lagmanden, og derfor har han gode forventninger til forhandlingerne.

I sin formandsredegørelse kom Kaj Leo Holm Johannesen også ind på samarbejdsmulighederne efter et valg. Han nævnte i sin redegørelse, at Sambandspartiet stiler efter en social-liberal koalition eller en borgerlig koalition, som vil udvikle og ikke afvikle rigsfællesskabet. Der er ifølge Kaj Leo Holm Johannesen flere samarbejdsmuligheder i en ny koalition efter et valg. Han benyttede i den forbindelse sin formandsredegørelse til at advare imod, at der efter de seneste meningsmålinger er mulighed for at få en venstreorienteret selvstændighedskoalition. Det ses bl.a. ved, at den nuværende koalition ofte arbejder sammen som en blok og siges at være et alternativ til den nuværende koalition. Sådant en koalition vil sætte gang i en langsom afvikling af rigsfællesskabet og påvirke velfærdsniveauet, siger Kaj Leo Holm Johannesen i sin redegørelse.

Edmund Joensen genopstiller til det kommende folketingsvalg

På Sambandspartiets landsmøde annoncerede Edmund Joensen, at han har besluttet sig til at genopstille ved det kommende folketingsvalg. Han sagde på landsmødet, at han længe havde overvejet, om han ”skulle afmønstre eller tage en tørn til”, men nu havde han så besluttet, at han ville byde sig frem til at tage ”en sidste tørn for Sambandspartiet og Færøerne i Folketinget”.

Forårsredegørelsen fra Færøernes Økonomiske Råd

Færøernes Økonomiske Råd (Búskaparráðið) fremlagde den 6. marts 2015 deres ”Forårsredegørelse 2015”, der indeholder to afsnit:

- A) Udsigterne for konjunkturudviklingen
- B) Beregninger angående den langsigtede holdbarhed af den offentlige sektors finanser

---

¹ Efter aftale mellem regeringen og landsstyret overtog hjemmestyret sagsområderne den offentlige forsyng og skolevæsenet som særanliggender pr. 1. januar 2002. I overensstemmelse hermed overtog Færøernes hjemmestyre de hermed forbundne udgifter og bloktilskuddet blev hermed reduceret med 366,4 mio. kr.

Nedenfor er der en kort sammenfatning af de to afsnit, mens hele redegørelsen kan læses her i en færøsk udgave:

http://setur.fo/fileadmin/user_upload/SSS/PDF-filur/Buskaparadid/Fragreidingar/Buskaparfragreidingvarid2015_11_3_2015_FINAL_FINAL.pdf,

Redegørelsens sammenfatning på engelsk af de to ovenfor nævnte afsnit er vedlagt denne Indberetning som bilag.

A) Vedr. konjunkturudviklingen

Der var betydelig økonomisk fremgang på Færøerne i 2013. Væksten i nominel BNP er foreløbig opgjort til 7,5 pct., hvilket er noget højere end tidligere skønnet (5,1 pct.). Samme år faldt forbrugerpristallet med 0,6 pct. Nationalregnskabet opgøres kun i løbende priser og med periodemæssig forsinkelse.

Den økonomiske aktivitet var i 2013 især drevet af fiskeeksporten, der steg som følge af øgede fangster af makrel og sild samt højere priser på laks. Omtrent halvdelen af væksten i nominel BNP i 2013 skyldes stigende priser på laks, men også den øvrige eksport, herunder især af pelagiske fiskearter, samt investeringer og det private forbrug har bidraget til væksten.

Færøernes Økonomiske Råd skønner en stigning i det nominelle offentlige forbrug på 2,3 pct. i 2014 og 1,9 pct. i 2015. Rådet redegør for, at ændringerne i det offentlige forbrug og i de offentlige investeringer historisk har været konjunkturmedløbende og således bidraget til at øge konjunkturudsvingene på Færøerne. Rådet advarer mod at gentage dette.

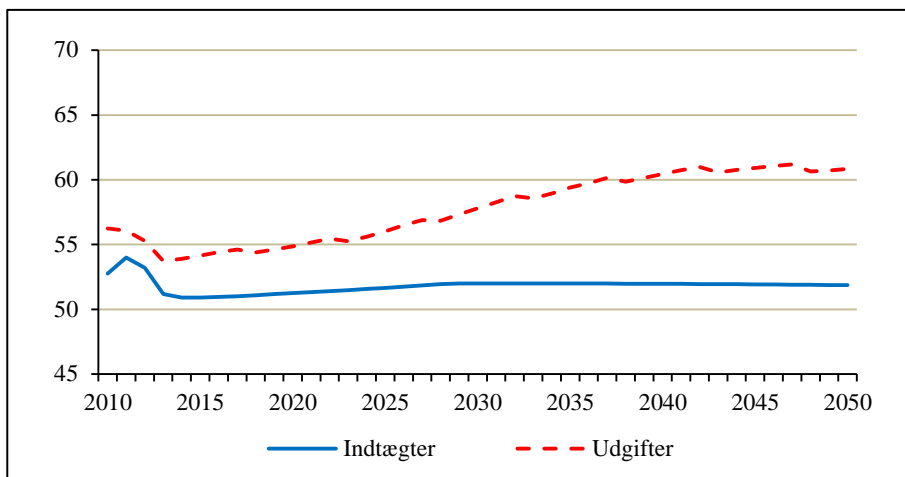
Rådet nævner, at den offentlige sektor samlet set har haft store underskud de seneste år, som dog næsten udelukkende kan henføres til landskassen. For 2015 forventer Rådet, at landskassens DAU-resultat ender med et underskud på ca. 230 mio. kr. Den offentlige sektors nettotilgodehavende, der var ca. 2,5 mia. kr. i 2007, nærmer sig nu 0 i 2014.

Der er overordnet set udsigt til pæn økonomisk fremgang på Færøerne. For 2014 forventer Rådet en vækst i nominel BNP på 4,1 pct., hvor især stigende eksport af fiskeprodukter og øget privatforbrug ventes at bidrage til aktiviteten, mens der for 2015 og 2016 regnes med en vækst i nominel BNP på henholdsvis 2,5 og 2,2 pct.

B) Vedr. finanspolitisk holdbarhed

Færøernes Økonomiske Råd har i deres Forårsredegørelse offentliggjort de første finanspolitiske holdbarhedsberegninger, der er gennemført for Færøerne. Beregningerne viser, at de offentlige udgifter – med den nuværende finansiering og indretning af det færøske velfærdssamfund – vil være stigende frem mod 2045, mens de offentlige indtægter ikke vil følge med, målt som andel af bruttonationalproduktet, jf. figur 1 nedenfor.

Figur 1. Offentlige indtægter og udgifter som andel af BNP, 2010-2050. Pct.

Kilde: Færøernes Økonomiske Råd (Búskaparráðið), Forårsredegørelsen, marts 2015

Den nuværende finanspolitik er således ikke holdbar. Færøernes Økonomiske Råds beregninger viser, at der på lidt længere sigt er behov for varige budgetforbedringer på 5 pct. af BNP for at sikre balance mellem indtægter og udgifter. I 2015-tal svarer det til ca. 750 mio. kr. (5 pct. af 15 mia. kr.). Til sammenligning har Grønlands Økonomiske Råd i 2013 beregnet, at der for Grønland er behov for varige budgetforbedringer på 5,75 pct. af det grønlandske BNP.

Med henblik på at forbedre den finanspolitiske holdbarhed nævner Færøernes Økonomiske Råd, at der kan foretages rationaliseringstiltag inden for den offentlige økonomi. Store og omfattende reduktioner af de offentlige udgifter kan dog medføre, at niveauet for offentlige ydelser og tjenester falder under niveauet i Færøernes nabolande. Det kan samtidig påvirke økonomien i nedadgående retning og øge fraflytningen, påpeger Færøernes Økonomiske Råd. Forhøjelser af skatter og afgifter og en udvidelse af indkomstgrundlaget er også en mulighed Rådet nævner. Det er Færøernes Økonomiske Råds vurdering, at Færøerne kan sikres finanspolitisk holdbarhed, som dog afhænger af politisk vilje og politiske valg

Færøernes Økonomiske Råd kommer ikke med specifikke rekommandationer i deres redegørelse, hvilket blev kritiseret. Rådets formand, Sverri Hansen, siger, at man var vidende om denne kritik mod redegørelsen, men at det var et bevidst valg, som Rådet havde truffet. Rådet ønsker først og fremmest, at redegørelsen skal belyse de demografiske ændringer, og at man fra politisk side gør sig bevidst om problemet. Hvis Rådet havde fremlagt forslag til tiltag, ville Rådet være bange for, at fokus ville blive flyttet fra de demografiske udfordringer til en politisk debat om de fremsatte forslag, og at et enkelt forslag ville have fyldt for meget. Ifølge Sverri Hansen selv, er det dog især indkomstsiden, man må kigge nærmere på, og i den sammenhæng nævner han, at skattegrundlaget er meget smalt på Færøerne. I den forbindelse påpeger han, at en øget beskatning af ressourcen-ten, som Rådet tidligere har beskæftiget sig med, er noget, man bør se nærmere på.

Landsstyremanden for finanssager, Jørgen Niclasen (Folkeflokket), nævner i en kommentar (Sosialurin fra den 9. marts 2015), at han er klar over de demografiske udfordringer og at man må i gang med reformer, bl.a. en pensionsreform. Han mener dog ikke, at det mangler 750 mio. kr., som Færøernes Økonomiske Råd når frem til, men snarere 300 mio. kr. Der har i den seneste tid været en stigning i befolkningstallet, og det er den mere positive udvikling, som de anvender i Landssty-

reområdet for finansanliggender.² Han ser selv sådan på det, at man først og fremmest må se på den offentlige sektors udgiftsside, men erkender samtidig, at man nok også må se på indtægtssiden. Samtidig må man sætte fokus på befolkningstilvækst, og der nytter det ifølge Jørgen Niclasen ikke med tiltag for 750 mio. kr. som foreslået af Færøernes Økonomiske Råd, for så vil befolkningstallet falde meget mere end befolkningsfremskrivningen i Rådets redegørelse.

Journalister straffet for injurier i den såkaldte toldsag, men har anket dommen til landsretten

Den såkaldte toldsag, der involverer landsstyremanden for finansanliggender, Jørgen Niclasen, nåede sin foreløbige afslutning ved Retten på Færøerne den 25. februar 2015. Toldsagen er tidligere omtalt i Indberetning nr. 1/2014 og 3/2014 og vedrører nogle forhold om udlevering om ikke fortoldede varer fra et lager i Sørvág til virksomheden P/F Niclasen, som Jørgen Niclasen var direktør for i perioden 1989 og frem til selskabets konkurs i 1997. Ved Retten på Færøerne blev tre af de fire journalister, som Jørgen Niclasen havde rejst sag imod for injurier, idømt 20 dagbøder a 1.000 kr., mens den fjerde blev idømt 10 dagbøder a 1.000 kr. De sagsøgte skal endvidere betale sagsomkostninger til sagsøger, Jørgen Niclasen, med 75.000 kr. og torterstatning på 50.000 kr. De fire journalister har efterfølgende besluttet at anke dommen til Østre Landsret.

Jørgen Niclasen havde anlagt sag ved retten mod fire journalister, herunder både direktøren og nyhedschefen for Kringvarp Føroya (Færøernes TV og Radio) med påstand om, at de skulle straffes for injurier vedrørende en række udtalelser, der er bragt i færøsk TV og på en nyhedsportal på internettet, herunder beskyldninger mod Jørgen Niclasen om at han bl.a. skulle have snydt landskassen for told, bevidst have brudt toldloven og bevidst have påført landskassen tab. Det blev under sagen erkendt, at virksomheden i Jørgen Niclasens periode som direktør fik udleveret varer fra lageret, uanset den dagældende toldlovgivningsvilkår herfor ikke var opfyldt, men selve tvistens kerne var, hvorvidt det passerede har kunnet begrunde de udsagn om sig og bevidst snyd, som de sagsøgte har fremsat mod Jørgen Niclasen, og i benægtende fald, om pressens udvidede ytringsfrihed har kunnet medføre, at udsagnene kunne fremsættes straffrit.

Ved rettens vurdering af bevisførelsen blev det som nævnt ovenfor erkendt, er der i Jørgen Niclasens direktørtid var sket udlevering af varer fra lageret i Sørvág til selskabet P/F Niclasen, selv om betingelserne i toldloven ikke var opfyldt, men retten vurderede, at Jørgen Niclasens ansvar for den uhjemlede fremgangsmåde ikke kan tilregnes ham som mere end simpelt uagtsomt. Ifølge retten havde politimesteren i 1993 ikke fundet det muligt at godtgøre noget strafbart forhold, bl.a. fordi toldvæsnet ikke havde fulgt op med tiltag til sikring en effektiv udlevering af varerne efter reglerne og dermed stiltiende havde accepteret forholdet. Advokaten Jógvan Páll Lassen sagde i en kommentar til dommen, som han finder meget klar og frikender Jørgen Niclasen for snyd, svig og bevidst at have påført landskassen tab, at man ikke kan snyde en, som ved han bliver snydt. Ifølge Jógvan Páll Lassen vidste man både på lokalt plan og på landsplan, hvad der foregik, så der var også tale om dårlig forvaltning.

Efter at dommen blev offentliggjort, blev der i medierne bl.a. rettet fokus på det forhold, at dommen som en af sine præmisser vedr. pressens udvidede ytringsfrihed havde inddraget de politiske forhold på Færøerne. I dommen anføres det bl.a., at ”Det er ligeledes væsentligt, at det i et lille sam-

---

² Færøernes Økonomiske Råd anvender en demografisk fremskrivning udarbejdet af Hagstova Føroya (Færøernes Statistik).

fund som det færøske er en demokratisk nødvendighed, at folkevalgte politikere ikke forsvarsløst skal kunne udsættes for dækningsløse sigtelser for straffbare forhold i de lokale massemedier, da man i modsat fald kan risikere, at den nødvendige minimumsrekruttering af opstillede til politiske valg trues.” De anklagedes forsvarer, advokaten Bjørn á Heygum, var meget utilfreds med denne præmis, for ”dette er politisk, og en dommer skal ikke blande politiske forhold ind i en dom, der bør være juridisk og saglig”, udtalte han til pressen.

Bestyrelsesformanden for Kringvarp Føroya udtalte straks efter dommen, at dommen naturligvis er uheldig for Kringvarp Føroyas troværdighed. Bestyrelsen blev straks indkaldt for at drøfte sagen, som ikke har fået personalemæssige konsekvenser for de dømte. Det er besluttet, at direktøren for Kringvarp Føroya snarest muligt skal udarbejde en redegørelse til bestyrelsen med en handlingsplan, der skal bidrage til at opbygge og bevare Public Service institutionens troværdighed

Bakkafrost rekordoverskud i 2014

Bakkafrost, der er Færøernes største lakseopdrætsproducent, har fremlagt årsregnskabet for 2014 med et rekordstort overskud. Selskabet præsterede et overskud i 2014 på 899 mio. kr. før skat. Efter skat blev overskuddet 647 mio. kr. Der udbetales 293 mio. kr. i udbytte til aktionærene.

Bakkafrost, der har op mod 1.000 ansatte og farme i 14 fjorde, præsterede i 2014 en omsætning på 2,7 milliarder kr. og er dermed klart Færøernes største virksomhed. I 2014 lå en tredjedel af omsætningen i Rusland, hvor selskabet i anden halvdel af året fik meget gode priser for laksen efter det russiske importforbud mod laks fra Norge og EU.

Markedsværdien på Bakkafrost er siden introduktionen på børsen i Oslo i foråret 2010 vokset med godt 500 pct. til 6,8 mia. danske kr.

BankNordiks årsregnskab 2014

BankNordik har præsenteret årsregnskabet for 2014. Årets resultat før nedskrivninger, engangsposter, kursreguleringer og skat blev 242 mio. kr. mod 255 mio. kr. i 2013, hvilket er lidt bedre end forventet ved årets begyndelse, hvor man havde regnet med at lande et sted mellem 200 og 240 mio. kr.

Efter de store rentefald blev den regnskabsmæssige goodwill nedskrevet med 250 mio. kr. Årets resultat for 2014 blev efter nedskrivninger, engangsposter, kursreguleringer og skat et underskud på 127 mio. kr. mod et overskud på 92 mio. kr. i 2013. Bankens egenkapital er ultimo 2014 på knap 2,0 mia. kr., udlåne beløber sig til 10,5 mia. kr. og indlån 12,6 mia. Egenkapitalen udgør 16,5 mia. kr. og solvensen var ultimo 2014 14,8 pct. Bankens forslår, at der udloddes 20 mio. kr. i udbytte til aktionærene.

Eik Bankis årsregnskab 2014

Regnskabet for 2014 viser et overskud før skat i 2014 på 123 mio. kr. (101 mio. kr. efter skat), hvilket er lidt mindre end i 2013, hvor resultatet var et overskud før skat på 133 mio. kr. (110 mio. kr. efter skat). Banken udlodder 60 mio. kr. i udbytte. TF Holding købte 70 pct. af aktierne i Eik Banki i april 2011. Egenkapitalen er ultimo 2014 på 1,3 mia. kr., mens indlån er 6,0 mia. kr. og udlån 5,8 mia. kr. Solvensen er 23,6 pct.

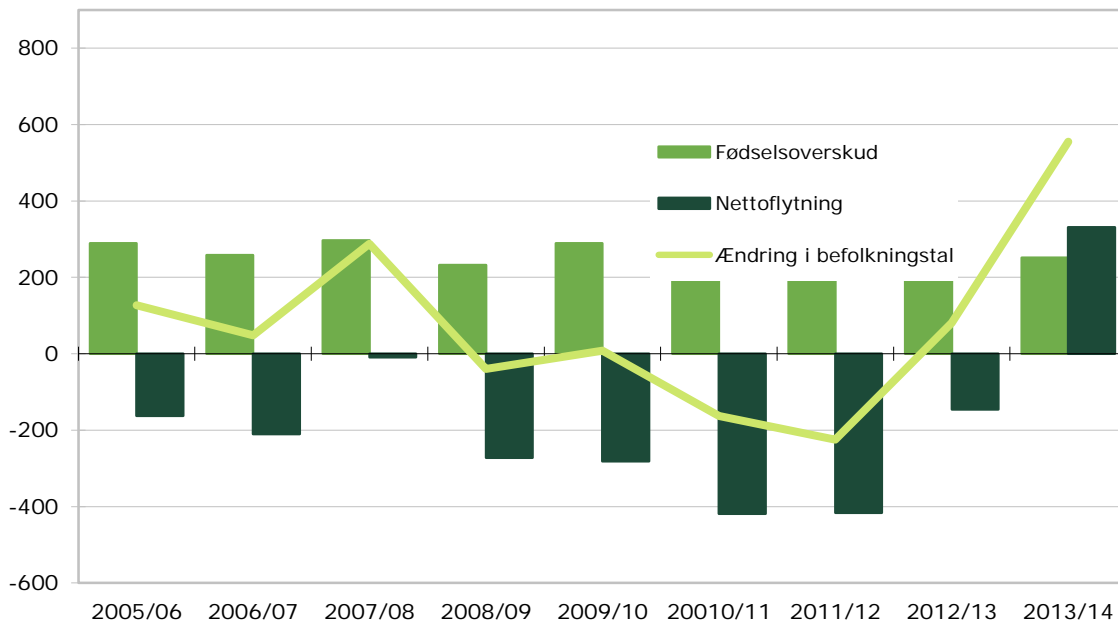
Diverse opgørelser fra Færøernes Statistik

Der foreligger nu en del årsstatistik for 2014 fra Hagstova Føroya (Færøernes Statistik).

Stigende befolkningstal

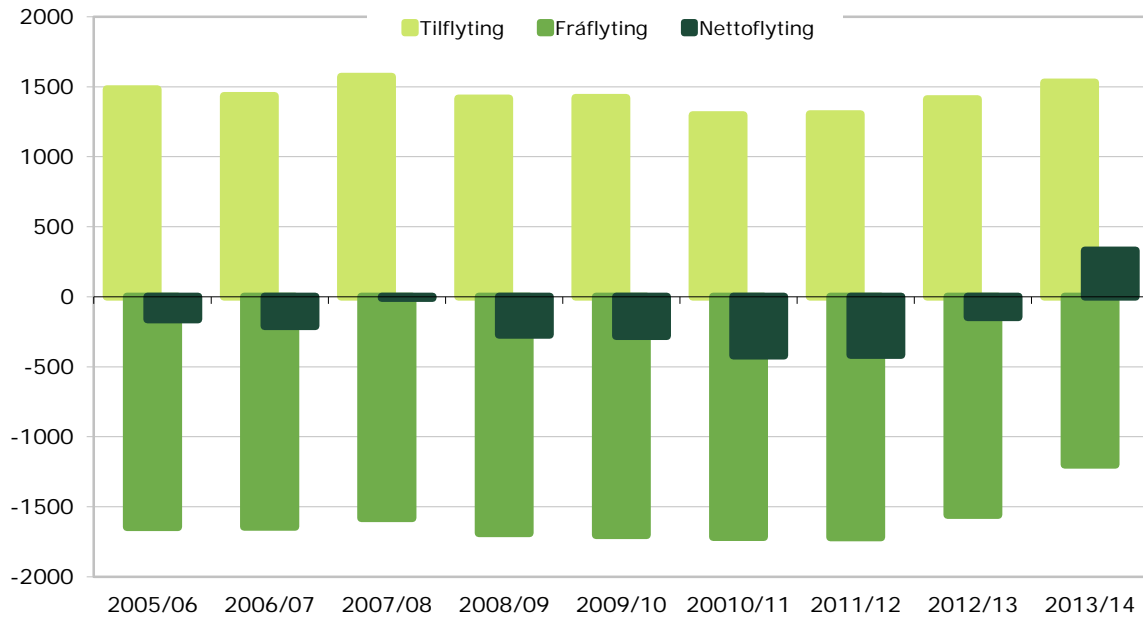
Den 31. december 2014 var befolkningstallet på Færøerne 48.724. Dermed er befolkningstallet steget med 540 personer i løbet af det seneste år. Stigningen er sammensat af et fødselsoverskud på 246 personer og en nettotilflytning på 294 personer.

Figur 2: Fødselsoverskud, nettoutflytning og ændring i befolkningstallet, 12 måneders periode sept.-aug. 2005/06 – 2013/14

Kilde: Hagstova Føroya

Der har således de seneste par år været øget tilflytning og mindre fraflytning. I 2014 er tilflytningen steget med 76 personer i forhold til året før, mens fraflytningen i samme periode er faldet med hele 361 personer. Økonomisk gunstige tider på Færøerne og bedre uddannelsesmuligheder er sandsynlige forklaringer på udviklingen.

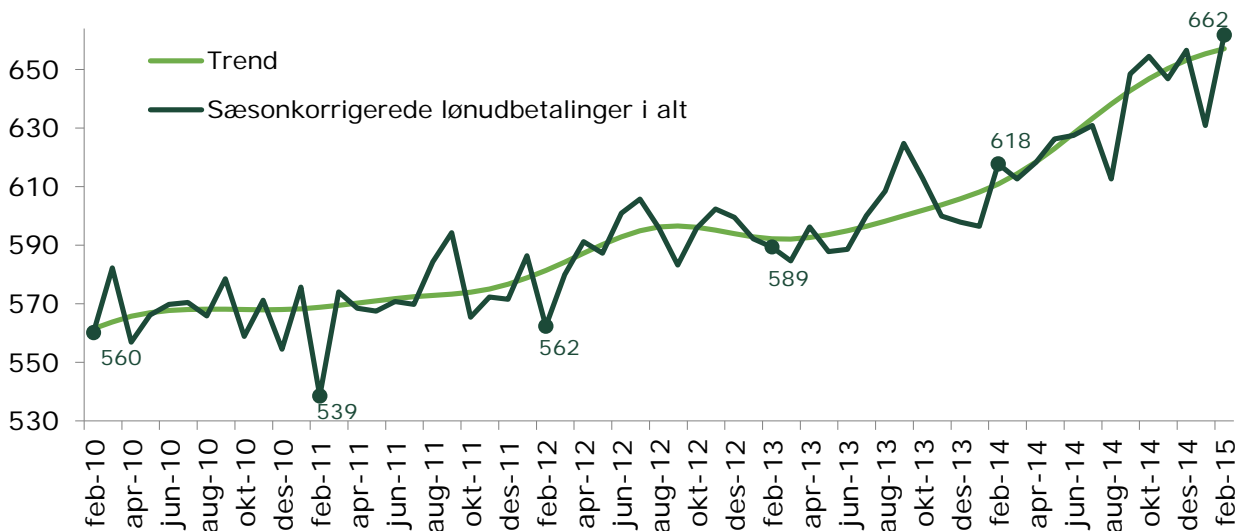
Figur 3: Tilflytning, fraflytning og nettoflytning, perioden sept.–aug. 2005/06 – 2013/14

Kilde: Hagstova Føroya

Befolkningstilvæksten er størst i den centrale del af Færøerne – i Tórshavns-området og på Østerø. Alene i Tórshavn Kommune er befolkningstallet steget med 310 personer.

Lønudbetalingerne

Lønudbetalingerne er en god indikator til belysning af den aktuelle økonomiske udvikling. Lønudbetalinger på Færøerne er de seneste 12 måneder steget med 5,6 pct., og kan især henføres til fiskerierhvervet og byggeri- og anlægssektoren. Lønudbetalingerne underbygger således, at der er pæn økonomisk fremgang på Færøerne. Det tyder dog på, jf. trenden i figur 4 nedenfor, at væksten i lønudbetalingerne er aftagende.

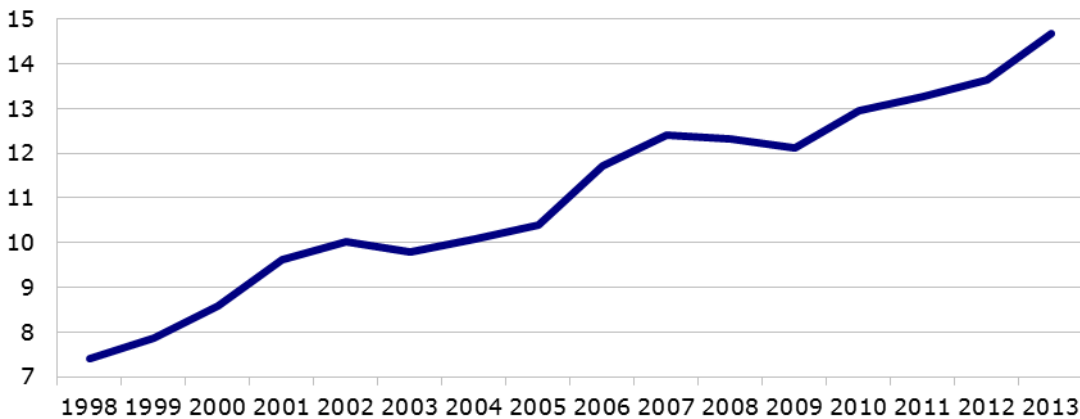
Figur 4: Lønudbetalingerne, trend og sæsonkorrigeret, feb. 2010 – feb. 2015

Kilde: Hagstova Føroya

Bruttonationalproduktet

Hagstova Føroya har opgjort Færøernes BNP (bruttonationalprodukt) for 2013. BNP i årets priser er for 2013 opgjort til 14,7 mia. kr. Det er knap en hel mia. kr. mere end i 2012, en stigning på 7,5 pct. Heraf kan alene 510 mio. kr. henføres til fiskeopdrætsindustrien.

Fig. 5: BNP i årets priser, mia. kr.

Kilde: Hagstova Føroya

Siden 1998 er BNP i årets priser steget fra 7,4 mia. kr. til 14,7 mia. kr., men som *fig. 5* viser, har udviklingen været skiftende. Udsvingene kan især henføres til udviklingen i fiskerierhvervet og fiskeopdrætsindustrien, men også til udsving i byggeri- og anlægssektoren og til finanskrisen i 2008.

Eksporten, importen og handelsbalancen

Den samlede eksport udgjorde lidt over 6 mia. kr. i 2014, jf. *tabel 4*. Heraf tegnede eksporten af laks sig for knap halvdelen. Der blev eksporteret for knap ½ mia. kr. mere laks i 2014 end i 2013 – en stigning på 20 pct.

Tabel 4: Eksporten 2013-2014 fordelt på hovedgrupper, mio. kr. og ændring i pct.

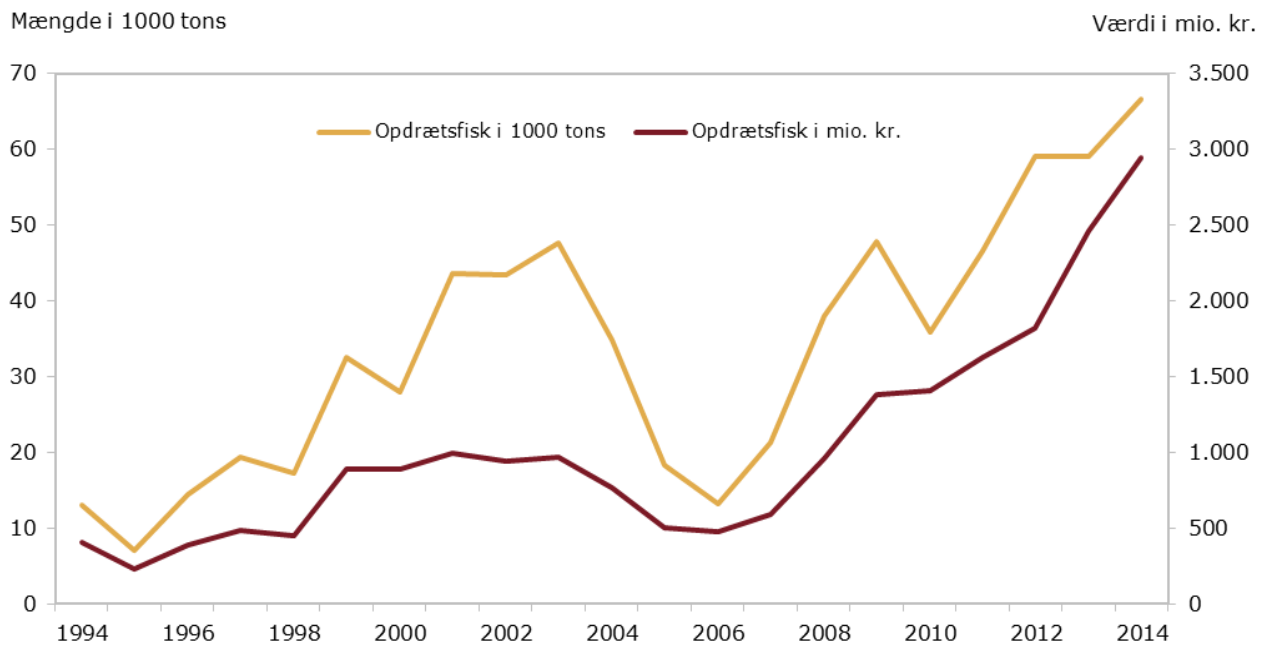
	2013	2014	Ændring	Ændring i %
Bundfisk	1.197	1.199	1	0
Fladfisk	132	145	14	10
Opdrætsfisk	2.459	2.940	481	20
Pelagiske fisk	1.414	1.247	-168	-12
Skaldyr	100	140	40	40
Andre fisk og fiskeprodukter	480	399	-80	-17
Andre varer	198	176	-23	-12
Skibe og fly	104	12	-92	-88
Eksporten i alt	6.085	6.258	174	3
Fiskeeksporten i alt	5.782	6.071	288	5

Kilde: Hagstova Føroya

Bundfisk (torsk, kuller og sej m.fl.) samt pelagiske fisk tegner sig hver især for ca. 20 pct. af eksporten.

I 2001 blev der eksporteret laks for godt 900 mio. kr., jf. *fig. 6*, men efter at sygdom ramte opdræts-erhvervet faldt eksporten helt ned til 374 mio. kr. i 2006. Siden da er eksporten steget hvert år og udgør nu knap 3 mia. kr.

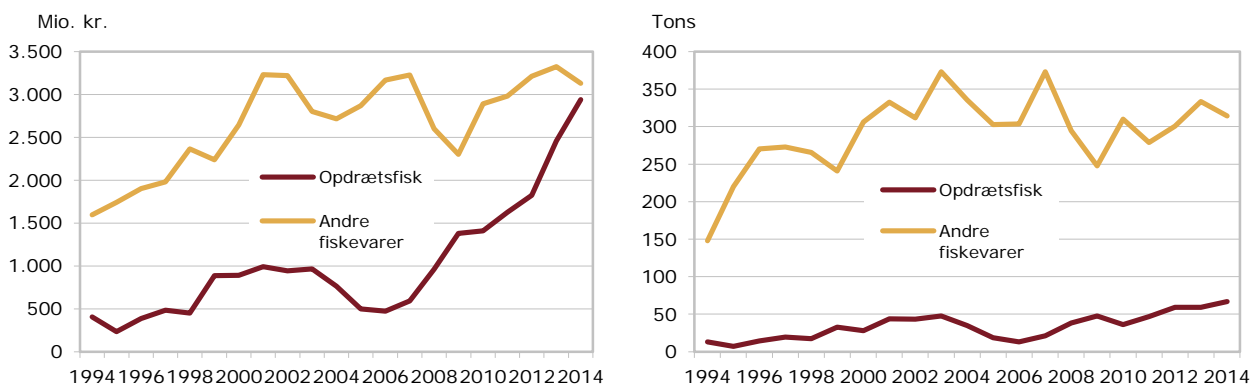
Fig. 6: Eksport af opdrætsfisk 1994-2014, tons og mio. kr.

Kilde: Hagstova Føroya

Eksporten af laks har dermed været en væsentlig faktor i færøsk økonomi i en periode, hvor eksporten af andre fiskevarer stort set har været uændret målt i både værdi og mængder, jf. *fig. 7*.

Fig. 7: Eksport af opdrætsfisk og andre fiskevarer, 1994-2014, værdi i mio. kr. og mængde i tons

Kilde: Hagstova Føroya

Den samlede import faldt i 2014 med 7 pct. i forhold til 2013, jf. *tabel 5*, men det skyldes især et stort fald i importen af skibe og fly. I 2012 udgjorde importen af skibe og fly 1,3 mia. kr., så over de seneste to år er importen heraf faldet med over 1 mia. kr.

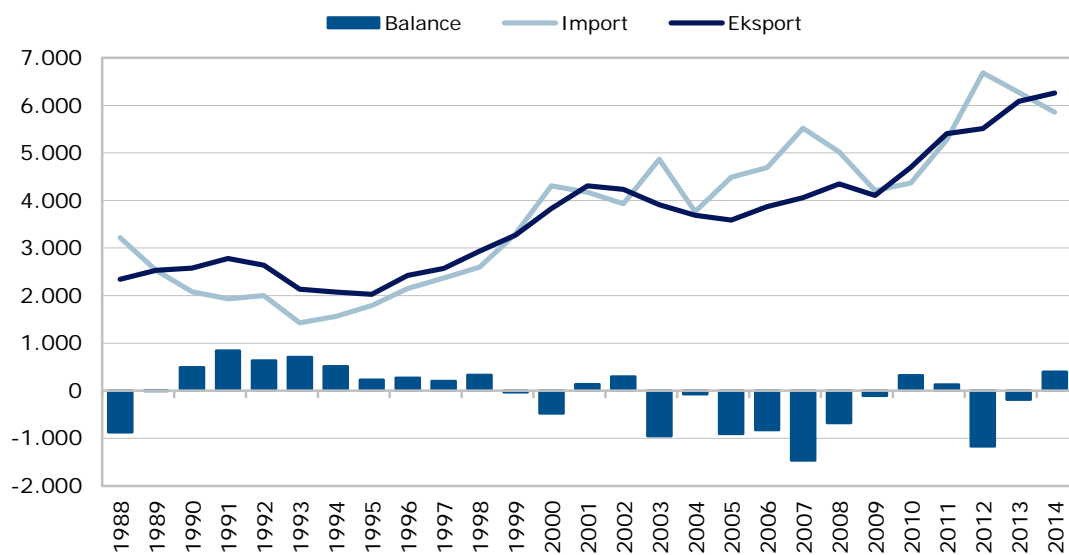
Importen, ekskl. skibe og fly, er steget med 3 pct. fra 2013 til 2014. Især importen af maskiner og redskaber er steget, hvilket skyldes import af vindmøller til en ny vindmøllepark ved Tórshavn. Den faldende oliepris på verdensmarkedet ses igen ved en faldende import af olie og benzin. At der er økonomisk fremgang på Færøerne ses igen i stigende import til bygge- og anlægssektoren og til øget privatforbrug. At importen af råvarer til fiskeopdræt er faldende kan skyldes, at en større andel af fiskefoderet produceres på Færøerne – Koncernen Bakkafrost omfatter således også virksomheden Havsbrun i Fuglefjord, der producerer fiskemel og fiskefoder.

Tabel 5: Importen 2013- 2014, mio. kr. og ændring i pct.

	2013	2014	Ændring	Ændring i %
Til fiskeopdræt og landbrug	381	346	-35	-9
Råvarer til fiskeopdræt	168	94	-75	-44
Bygge- og anlægsvirksomhed	427	480	53	12
Produktion i øvrigt	1.313	1.374	61	5
Maskiner og redskaber	408	615	208	51
Olie, benzin mv.	1.249	1.133	-116	-9
Biler	279	303	24	8
Direkte forbrug	1.221	1.288	67	6
Skibe og fly	825	224	-602	-73
Import i alt	6.271	5.856	-414	-7
Import i alt, ekskl. skibe og fly	5.446	5.633	187	3

Kilde: Hagstova Føroya

En stigning i eksporten kombineret med et fald i importen sikrer, at handelsbalancen for 2014 viser et overskud på 400 mio. kr. mod et underskud på 186 mio. kr. året før. De seneste 10 år har der ellers kun været overskud på handelsbalancen i 2010 og 2011, jf. figur 8 på næste side. Underskuddet på over 1 mia. kr. i 2012 skyldes især ekstraordinær stor import af skibe og fly.

Figur 8: Handelsbalancen 1988 - 2014, mio. kr.

Kilde: Hagstova Føroya

Med venlig hilsen

Dan M. Knudsen